

אָמִימֵר, האַם עָשׂוּ 'תִּקְנַת נִגְלוֹ' בְּסִסְרוֹ – בְּמִי שְׁמַסְר אַת מִמּוֹנו שֶׁל
 חֲבִירוֹ לַמַּלְכוּת, שִׁישְׁבַּע חֲבִירוֹ כִּמְהָ הִיָּה שׁוֹה וּיְשֻׁלֵּם לוֹ, אִי לֹא
 תִּיקְנוּ כֵּן בִּזְהָ. מִבְּאֵרֶת הַגְּמָרָא: אֲלִיבָא דְּמָאן דְּאָמַר – לְדַעַת
 הַסּוֹבְרִים (לַחֲלוֹן קִדּוֹ) שְׁלֹא דִּינֵינּוּ דִּיקָא דְּנִרְמִי – שְׁאִין דִּינִים דִּין
 'גְּרָמִי', דִּהֵינּוּ שְׁאִין אָדָם חַיִּיב עַל נִזְקִים שֶׁסִּיבֵּב וְגַרְסָא אֲלֵא רַק עַל
 מַה שֶׁעָשָׂה בְּגוֹפוֹ אוּ בְּכוּחוֹ, לֹא תִּבְעִי לָךְ – אִין לַחֲסַתְפֵּךְ כִּלְל, דְּהָרִי
 מְסִירוֹת נִפְי לֹא דִּינֵינּוּ – גַּם מִי שְׁמַסְר מִמּוֹנו לִשְׁל חֲבִירוֹ לַמַּלְכוּת אִין
 דִּנִּים לַחֲבִירוֹ, שָׁגָם זֶה אִינוּ אֲלֵא גְרָמִי, אֲלֵא כִי תִּבְעִי לָךְ – מַה שִׁיש
 לַחֲסַתְפֵּךְ הוּא אֲלִיבָא דְּמָאן דְּאָמַר – לְדַעַת הַסּוֹבְרִת שֶׁדִּינֵינּוּ דִּיקָא
 דְּנִרְמִי – שְׁדִינִים וּמַחֲיִיבִים בְּנוֹקִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּגְרָמִי, וּמִי שְׁמַסְר אַת
 מִמּוֹנו שֶׁל חֲבִירוֹ לַמַּלְכוּת חַיִּיב לְשַׁלֵּם, שִׁיש לְדוֹן אִם עָשׂוּ 'תִּקְנַת
 נִגְלוֹ' בְּסִסְרוֹ, דְּמִשְׁתַּבֵּעַ וְשָׁקִיל – נִשְׁבַּע מִדּוּ הִיזְקוֹ וְנוֹטֵל מִהֶמְזִיק, אִי
 לֹא עָשׂוּ תִּקְנָה זֹה, וְאִין הַמוֹסֵר מִשְׁלֵם אֲלֵא בְּמַה שְׁהוּא מוֹדָה
 שֶׁהִיזְקוּ. אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא: תִּיקוּ – יַעֲמוֹד סַפֵּךְ זֶה, שְׁלֹא הוֹכֵרֵעַ.
 מִבִּיאָה הַגְּמָרָא מַעֲשֶׂה וְבוֹ סַפֵּךְ נֹרֶסָּה בַּעֲנִין זֶה: תְּהוּא נִבְרָא דְּבִשְׁט
 בְּכִסְפָּתָא דְּחִבְרִיָּה שְׂדִיָּה בְּנִהְרָא – מַעֲשֶׂה בְּאָדָם שֶׁבַעֵת בִּכְסַפֵּת
 וְאַרְגֹּז שֶׁמִּנְחִים בּוֹ כִּסְפִּים שֶׁל חֲבִירוֹ חֹרֶקָה בְּנִהְרָא, וְאִינוּ יוֹדַע מַה
 הִיָּה בְּתוֹכָהּ, וּבְכִמְהָ הִיזְקוּ. אָתָּא מִרְיָה – בֵּא בַּעֲלִיָּה שֶׁל הַכְּסַפֵּת
 וְאָמַר חֲבִי וְחִבִּי הָיָה לִי בְּנִהְרָא – כִּךְ וְכִךְ מִמּוֹן הִיָּה לִי בְּתוֹכָהּ. וְחִיב –
 יֵשֶׁב רַב אֲשִׁי וְקָא מִעֵינִין בִּיה – וְהַחֲבוֹנוּ בְּדַבְרָא, שֶׁנִּשְׁתַּבֵּעַ בִּי הָיָה וְנוֹטָא
 מִיָּא – מִדּוּ הַדִּין בְּמִקְוָה זֶה, הָאִם נִאֲמָן בַּעֲלִיָּה לְטַעֲנוֹן מַה הִכִּילָהּ,
 אוֹ לֹא. אָמַר לִיה בְּרִיתָא לְרַב אָתָּא בְּרִיתָא דְּרִבָּא, וְאָמַר לִיה – וִיש
 אוֹמֶרֶת שְׁאִמֵּר זֹאת רַב אָתָּא בְּרִיתָא דְּרִבָּא לְרַב אֲשִׁי, לֹא תִּינּוּ
 מִתְּנִיתִין – הָאִם אִין לְלַמּוֹד זֹאת מִמִּשְׁנֵתֵינוּ, דְּתֵנּוּ וּמוֹדִים חֲכָמִים
 לְרַבִּי יְהוֹדָה בְּמִדְּלִיק אַתְּ חֲבִירָה שְׁמִשְׁלֵם כָּל מַה שֶׁכְּתוּב, שֶׁכֵּן דִּרְךְ
 בְּנִי אָדָם לְהִנִּיחַ בְּכֵתִים. וּבַהֲכִרַח מִבּוּאָר בְּמִשְׁנֵתֵינוּ שֶׁנִּאֲמָן הַנִּיזֵּק
 לּוֹמֵר כִּמְהָ הִיָּה בְּבִירָה. דּוּחָה הַגְּמָרָא, אָמַר לִיה, אִי דְּקָא מִעֵין וְזוּי
 הָבָא נִפְי – אִם הַנִּיזֵּק טַעֲנוֹן שֶׁהָיָה שֶׁם מַעֲוֹת, אֲכַן הוּא נִאֲמָן, וּכְפִי
 הַמְּבֹאָר בְּמִשְׁנֵתֵינוּ, אֲבָל הָיָה (בְּמָא עֲסָקִין) – בְּמַעֲשֶׂה זֶה שְׁבֹא
 לַפְּנֵי רַב אֲשִׁי מְדוּבָר הִיָּה דְּקָא מִעֵין מְרִנְיָתָא – שֶׁהִיזְקו טַעֲנוֹן
 שֶׁהִיָּתָה שֶׁם מִרְגְּלִית, וְלִכְךָ יֵשׁ לַחֲסַתְפֵּךְ מִיָּא – מִדּוּ הַדִּין בִּזְהָ, מִי
 מִנִּי אִינְשִׁי מְרִנְיָתָא בְּכִסְפָּתָא – הָאִם דִּרְךְ בְּנִי אָדָם לְהִנִּיחַ מִרְגְּלִית
 בִּכְסַפֵּת, וְנִאֲמָן הוּא עַל כֵּךְ, אוֹ לֹא. אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא: תִּיקוּ – יַעֲמוֹד
 סַפֵּךְ זֶה, שְׁלֹא הוֹכֵרֵעַ.
 מִסְתַּתְפֵּק הַגְּמָרָא סַפֵּךְ נֹרֶסָּה בַּעֲנִין זֶה: אָמַר לִיה רַב יִמְרָ לְרַב אֲשִׁי,
 בִּאֲפוֹן שֶׁנִּשְׁרַפָּה הַבִּירָה, שֶׁמִּשְׁלֵם הַמְּזִיק כָּל מַה שֶׁכְּתוּב, כִּאֲמוֹר
 בְּמִשְׁנָה, אִם מִעֵין הַנִּיזֵּק שֶׁהִיָּה כְּסָא דְּכִסְפָּא – כּוֹס כִּסֵּף בְּכִירָה
 שֶׁנִּשְׁרַפָּה, מִיָּא – הָאִם נִאֲמָן בִּזְהָ לַחֲיִיב אַת הַמְּזִיק לְשַׁלֵּם. אָמַר לִיה,
 חֲזוּנָא – רּוֹאִים אֲנִי, אִי אִינְשִׁי אָמִיד הוּא – אִם הַנִּיזֵּק הוּא אָדָם עֹשִׂיר
 שִׁיש לֹאֲמוֹד אוֹתוֹ דְּאִיתָּ לִיה כְּסָא דְּכִסְפָּא – שִׁיש לוֹ כּוֹס כִּסֵּף, אִי
 נִפְי – אוֹ אִם אִינְשִׁי מְחִימָנָא הוּא דְּמִסְקִי אִינְשִׁי נִפְיָה – אָדָם נִאֲמָן
 הוּא שֶׁאֲנָשִׁים מִפְּקִידִים אֲצִלוֹ אַת חֲפְצֵיהֶם, וְלִכְךָ יִתְכֵּן שֶׁהַפְּקִידוֹ
 אֲצִלוֹ כּוֹס כִּסֵּף, וּמִשְׁתַּבֵּעַ וְשָׁקִיל – נִשְׁבַּע בַּעַל הַבִּירָה וְנוֹטֵל מִהֶמְזִיק
 אַת דְּמִי הַכּוֹס, וְאִי לֹא – וְאִם אִינוּ אָדָם עֹשִׂיר וְאִם אִינוּ אָדָם נִאֲמָן
 שֶׁמִּפְקִידִים אֲצִלוֹ, לֹא כָּל בְּמִינָה – אִין בִּיכּוּלְתוֹ לְטַעֲנוֹן כֵּן.
 הַגְּמָרָא מִבִּיאָה נִידוֹן אוֹדוֹת הַהִבְדֵּל בֵּין גִּזְלוֹ לַחֲמֶסֶךְ: אָמַר לִיה רַב
 אָדָא בְּרִיה דְּרַב אֲוִיָּא לְרַב אֲשִׁי, מַה הַחִילוֹק בֵּין גִּזְלוֹ לַחֲמֶסֶךְ. אָמַר
 לִיה רַב אֲשִׁי, חֲמֶסֶךְ הוּא מִי שְׁנוֹטֵל מִחֲבִירוֹ בַּעַל כּוֹרְחוֹ אוֹלֵם הָיִיב
 דְּמִי – מִשְׁלֵם אַת דְּמִי מַה שֶׁנִּטֵּל, וְאִילוּ גִזְלוֹ הוּא מִי שְׁנוֹטֵל וְלֹא הָיִיב
 דְּמִי – אִינוּ מִשְׁלֵם. שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא: אָמַר לִיה רַב אָדָא, אִי הָיִיב דְּמִי
 – אִם הוּא מִשְׁלֵם עַל מַה שֶׁנִּטֵּל, חֲמֶסֶךְ קִרְיָת לִיָּה – הָאִם אַתָּה קוֹרְדוּה
 חֲמֶסֶךְ, וְהָרִי הָאָמַר רַב הוֹנָא, אִם מִלְּתוֹת עַל עֵץ, כְּלוֹמֵר הַכְּרִיזְהוּ,וּ
 לְמַכּוֹר חֲפֵץ שְׁלוֹ וְנִבְּיָן – וּמִזְמֹת כֵּן מִכֵּר אַת הַחֲפֵץ, וְכִינִיָּה וְכִינִי –
 מִכִּירוֹתוֹ מִכִּירָה, שִׁכּוּן שֶׁקִּיבֵל דְּמִי יֵשׁ לְתוֹלֵת שֶׁהִתְרַצָּה בִּסּוּפוֹ
 שֶׁל דָּבָר לְמוֹכְרוֹ, וְאִף כֵּאֵן אִין זֶה חֲמֶס כִּיּוֹן שֶׁמִּחֲמַת הַדְּמִים נִתְרַצָּה
 בְּמִכִּירָה. מִיִּישְׁבַת הַגְּמָרָא: לֹא קִשְׂיָא, הָא – מַה שְׁאִמֵּר רַב הוֹנָא
 שֶׁמִּכִּירוֹתוֹ מִכִּירָה הֵינּוּ בִּאֲפוֹן לְבִסּוּף אָמַר רִצָּה אִנִּי בְּמִכִּירָה זֹה,
 וְלִכְן אִף שֶׁמִּתְחִילָה הִיָּתָה בַּעַל כּוֹרְחוֹ, מִכָּל מִקּוֹם בִּסּוּפוֹ שֶׁל דָּבָר
 נִתְרַצָּה בּוֹ, וְאִילוּ הָא שְׁאִמֵּר רַב אֲשִׁי שֶׁאִף שִׁשִּׁילֵם דְּמִי הַחֲפֵץ הוּא
 חֲמֶסֶךְ, מְדוּבָר דְּלֹא אָמַר לְבִסּוּף רִצָּה אִנִּי, וְלִכְךָ לֹא הִתְרַצָּה
 בְּמִכִּירָה כִּלְל הוֹדָא: תִּיקוּ – יַעֲמוֹד סַפֵּךְ זֶה, שְׁלֹא הוֹכֵרֵעַ:

מוֹסִיפָה הַבְּרִייתָא, בְּמַה דְּכָרִים אָמוּרִים שְׁפוֹטִרִים חֲכָמִים עַל טַמּוֹן
 בֹּאשׁ, בְּמִדְּלִיק אַת הָאֵשׁ כְּתוּב רְשׁוֹתוֹ שְׁלוֹ וְחִלְכָּה וְדִלְכָּה כְּתוּב
 רְשׁוֹתוֹ שְׁל חֲבִירוֹ וְשִׁרְפָה אַת גְּדִישׁוֹ, אֲכָל אִם הִיָּה מִדְּלִיק אֵשׁ כְּתוּב
 רְשׁוֹתוֹ שְׁל חֲבִירוֹ (דְּכָרִי הַכָּל) מִשְׁלֵם כָּל מַה שֶׁהָיָה כְּתוּב, אִם הֵם
 כִּלִּים שֶׁדִּרְךְ לַהֲטִמֵּמָם בּוֹ, כְּגוֹן מוֹרִיגִין וְכִלִּי הַבֶּקֶר, כִּיּוֹן שֶׁהַמְּדוּלִיק
 בְּשֶׁל חֲבִירוֹ אִינוּ פְּטוֹר עַל טַמּוֹן בֹּאשׁ. וּמוֹדָה רַבִּי יְהוֹדָה לְחֲכָמִים
 שֶׁפְּטוֹר עַל הַטַּמּוֹן אִישׁוֹ, אֲלֵא עַל מַה שֶׁנִּתֵּן לַחֲבִירוֹ רְשׁוֹת לַהֲכַנִּיס
 וְקִיבֵל עֲלָיו לְשׁוֹמְרָם, וְלִכְךָ דִּינוּ שְׁאִין מִשְׁלֵם אֲלֵא אַת דְּמִי הַגְּדִישׁ
 בְּלִבְךָ וְלֹא אַת דְּמִי הַכִּלִּים שֶׁהִטְמִין, שֶׁעֲלִיהֶם לֹא קִיבֵל שְׁמִירָה. וְכֵן
 אִם הִשְׁאִיל לוֹ מִקּוֹם בִּשְׁדָּהוֹ לְהַגְּדִישׁ חֲטִין, וְהַגְּדִישׁ שְׁעוּרִין, אוֹ
 שֶׁהִשְׁאִיל לוֹ מִקּוֹם לַהֲגִישׁ שְׁעוּרִין וְהַגְּדִישׁ חֲטִין, אוֹ שֶׁהִשְׁאִילוֹ
 עֲבוֹר שִׁיגְדִישׁ חֲטִין, וְכֵן עָשָׂה שֶׁהַגְּדִישׁ חֲטִין אֲלֵא שְׁחִיפִין – כִּיסָה
 אוֹתוֹן בְּשְׁעוּרִין, אוֹ שֶׁהִשְׁאִילוֹ עֲבוֹר שְׁעוּרִין וְהַגְּדִישׁ שְׁעוּרִין וְחִיפִין
 בְּחֲטִיִּם, הַדִּין בְּכָל אַרְבַּעַת הַמִּקְרִים הִלְלוּ שְׁאִינוּ מִשְׁלֵם אֲלֵא דְּמִי
 שְׁעוּרִין בְּלִבְךָ. שֶׁבִּאֲפוֹן הָרֹאשׁוֹן, שֶׁהִשְׁאִילוֹ עֲבוֹר גְּדִישׁ שֶׁל חֲטִין
 וְהַגְּדִישׁ שְׁעוּרִין, לֹא נִיזּוֹק אֲלֵא בְּשְׁעוּרִין. וּבִאֲפוֹן הַשֵּׁנִי, שֶׁהִשְׁאִילוֹ
 לְשְׁעוּרִין וְהַגְּדִישׁ חֲטִין, לֹא קִיבֵל עֲלָיו שְׁמִירָה אֲלֵא בַּעֲרָךְ שֶׁל
 שְׁעוּרִין. וּבִאֲפוֹן הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהִשְׁאִילוֹ לַחֲטִין וְחִיפִין בְּשְׁעוּרִין, אִף
 שֶׁנִּיזּוֹק בְּחִיטִין מִכָּל מִקּוֹם, בְּאֲפוֹן שֶׁמִּשְׁאִיל מִקּוֹם בִּשְׁדָּהוֹ לְחֲבִירוֹ
 כִּדִּי לְהַגְּדִישׁ גְּדִישׁ, וְהַגְּדִישׁ בּוֹ חֲבִירוֹ גְּדִישׁ וְחֲטָמִין כִּלִּים בֹּאוֹתוֹ
 גְּדִישׁ, וְנִשְׁרַפּוּ בִּאִישׁוֹ שֶׁל בַּעַל הַבִּית, שֶׁכִּיּוֹן שֶׁהַגְּדִישׁ נִמְצָא בְּתוֹךְ
 רְשׁוֹתוֹ, אִין לַחֲבִירוֹ מִדִּין נֹזֵק הִיָּה הוּא אֲשִׁמֵּר לוֹ כִּיּוֹן שֶׁחֲפִיטָא אוֹתוֹן
 בְּשְׁעוּרִין לֹא נִזְהָרִיתָ בְּזֶךְ כֵּךְ, שֶׁכּוֹבֵד הִיָּתִי שֶׁכָּל הַגְּדִישׁ שֶׁל
 שְׁעוּרִין הוּא. וּבִאֲפוֹן הָרְבִיעִי, שֶׁהִשְׁאִילוֹ לְשְׁעוּרִין וְחִיפִין בְּחִיטִין, גַּם
 כֵּן לֹא נִיזּוֹק אֲלֵא בְּשְׁעוּרִין בִּלְבַד.

הַגְּמָרָא מִבִּיאָה דִּינִים נֹסְפִים מַעֲנִין זֶה:

אָמַר רַבָּא, הִנּוּתִין דִּינֵי וְהָבִי לְאִשָּׁה לְשׁוֹמְרוֹ, וְאָמַר לָהּ, הִתְהַרֵּי בּוֹ
 שֶׁמִּמִּירָתוֹ, מִשּׁוֹם שְׁדִינֵר שֶׁל כְּסָף הוּא, אִם הִיָּתְקוּ בְּיָדִים, כִּיּוֹן
 שֶׁשִּׁרְפּוֹתוֹ אוֹ הַשְׁלִיכְתוֹ לִיָּם, שֶׁשְׁלֵמַת דִּינֵי וְהָבִי, וְאִף שְׁלֹא יִדְעָה
 שְׁדִינֵרָה שֶׁל זֶה הוּא, מִשּׁוֹם דְּאָמַר לָהּ הַנּוּתִין, מִיָּא הָיָה לִיָּה גְּבִיָּה
 דְּאֻקְרִיתָא – מַה סִּיבָה אֲרִית לְהִיזְקוּ, וּמוֹזִיק מִשְׁלֵם אַת שׁוּי שֶׁל
 הַדָּבָר אֲפִילוֹ חֲשַׁב שֶׁעֲרָכוּ פְחוֹת. אִךְ אִם פְּשָׁעָה בּוֹ וְלֹא שְׁמִירָתוֹ
 כִּרְאוּי וְנִיזּוֹק, מִשְׁלֵמַת דְּמִי דִינֵר שֶׁל כְּסָף, וְלֹא כַּעֲרָכוּ הָאֲמִיתִי,
 מִשּׁוֹם דְּאָמְרָה לִיָּה לְנוּתִין, נִשְׁמִירָתָא דְּכִסְפָּא קִבְּלִי עָלִי נִשְׁמִירָתָא
 דְּדִרְהָבָא לֹא קִבְּלִי עָלִי – קִבְּלִיתִי עָלִי שְׁמִירָת דִּינֵר כִּסֵּף וְלֹא שְׁמִירָת
 דִּינֵר זֶהָ, וְלִכְן אִינוּ מַחֲיִיבֵת בַּעֲרָךְ דִּינֵר זֶהָ אֲלֵא בַּעֲרָךְ דִּינֵר
 כִּסֵּף.

הַגְּמָרָא מִבִּיאָה שֶׁסְּבָרָא זֹו נִאֲמָרָה בְּבְרִייתָא:

אָמַר לִיָּה רַב מְדִכְבִּי לְרַב אֲשִׁי, אַתּוֹן בְּדִרְבָּא מִתְּנִיתוּ לָהּ – אַתֶּם בִּשְׁם
 רַבָּא אֲמַרְתֶּם אַת הַדִּין הָאֲמוֹר, שֶׁאִם אֲמַר לָהּ שֶׁהִדִּינֵר שֶׁל כִּסֵּף,
 אִינָה מַחֲיִיבֵת בְּשְׁמִירָה אֲלֵא עַל עֵרָךְ דִּינֵר כִּסֵּף, וְאִילוּ אֲנִין
 מִמִּתְּנִיתָא שְׁפִישִׁי לָן – אֲנִי הוֹכַחְנוּ זֹאת מִהַבְּרִייתָא הָאֲמוֹרָה לַעֲיֵל,
 שֶׁנִּאֲמַר בָּהּ שֶׁאִם הִשְׁאִילוֹ מִקּוֹם בִּשְׁדָּהוֹ לַהֲגִישׁ חֲטִין, וְהוּא חִיפִין
 בְּשְׁעוּרִין, אוֹ שֶׁהִשְׁאִילוֹ לְשְׁעוּרִין וְחִיפִין בְּחֲטִיִּם, אִינוּ מִשְׁלֵם אֲלֵא דְּמִי
 שְׁעוּרִין בְּלִבְךָ, וְאִף בִּאֲפוֹן הָרֹאשׁוֹן שֶׁהַגְּדִישׁ חֲטִין וְחִיפָא אוֹתוֹן
 בְּשְׁעוּרִים, אֲלֵא – מוֹכַח שֶׁאָמַר לִיָּה – יִכּוֹל בַּעַל הַשְּׁדָּה לּוֹמֵר
 לְמַגְדִּישׁ נִשְׁמִירָתָא דְּשְׁעִירִי קִבְּלִי עָלִי – רַק שְׁמִירָה שֶׁל שְׁעוּרִין
 קִבְּלִיתִי עָלִי, וְלֹא שְׁמִירָה שֶׁל חֲטִין, הָבָא נִפְי אָמְרָה לִיָּה נִשְׁמִירָתָא
 דְּדִרְהָבָא לֹא קִבְּלִי עָלִי – כִּךְ גַּם כֵּאֵן יִכּוֹלָה הִיָּה לּוֹמֵר לְמַפְקִיד שְׁלֹא
 קִבְּלָה עֲלִיהָ שְׁמִירָת מִטְבַּע שֶׁל זֶהָ, וְלֹא תִשְׁלֵם אֲלֵא דְּמִי מִטְבַּע
 שֶׁל כִּסֵּף.

הַגְּמָרָא מִבְּאֵרֶת כִּיכַד מְבַרְרִים עֵרָךְ הַכִּלִּים שֶׁהוֹטְמָנוּ וְנִשְׁרַפּוּ:

אָמַר רַב, שְׁמִיעִית מִיָּלְתָּא – שְׁמִיעִית שֶׁנִּאֲמָרָה הִלְכָה לְשִׁטַּת רַבִּי
 יְהוֹדָה בְּמִשְׁנָה, הַמַּחֲיִיב עַל טַמּוֹן בֹּאשׁ, וְלֹא דִיעָנָא מִיָּא הִיא הִלְכָה
 זֹה. אָמַר שְׁמוּאֵל, וְכִי לֹא יִדַּע אָבָא – רַב (שֶׁשְׁמּוֹ הִיָּה אֲבָא) מִיָּא שְׁמִיעִ
 לִיָּה – מִדִּי הִלְכָה שְׁמִיעִ, בְּתַמְרִיה. וְזֹו הִיא הִלְכָה, שֶׁלְּרַבִּי יְהוֹדָה
 דְּמַחֲיִיב עַל גִּזְלוֹ מִטְמוֹן בֹּאשׁ, עָשׂוּ 'תִּקְנַת נִגְלוֹ' (שֶׁתִּקְנוּ חֲכָמִים שְׁמִי
 שְׁגוּלוֹהוּ יִכּוֹל לְהַשְׁבַּע כִּמְהָ גִזְלוֹהוּ וְיִטּוֹל כְּפִי מַה שֶׁנִּשְׁבַּע) בֹּאשׁוֹ,
 שֶׁכֵּמוֹ כֵּן תִּיקְנוּ שְׁמִי שְׁנִיזּוֹק בֹּאשׁוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ יִכּוֹל לְהַשְׁבַּע מַה הִיָּה
 טַמּוֹן בְּהוֹשִׁילֵם לוֹ הַמְּזִיק.
 הַגְּמָרָא דְּנָה אֵין דִּין אֲמוֹר גַּם בְּמִזְיקִים נֹסְפִים: בְּעִי – נִסְתַּתְפֵּךְ

בבא קמא דף סב עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שני) קעט

אם גנב מהגנב שור או שה שגנבם הוא מאחרים, וטבחם או מכרם, אינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה לא לבעל הגניבה ולא לגנב הראשון.

גמרא

הגמרא מדייקת בדברי התנא ולומדת מהם דין נוסף: התנא נקט רק הבדל דין אחד בין כפל לארבע וחמשה, ואילו שמדת תשלומי כפל נהגת בין כגנב עצמו ובין כמזעזע נגב – שומר הפוסט עצמו בטענה שהפקדון גנב ממנו וממצא שהוא גנב, שדינו כגנב ומשלם תשלומי כפל, ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נטועת אלא כגנב בלבד ולא בטוען טענת גנב לא קתני – חילוק זה לא שנה התנא, דבר זה מסייע ליה לרבי חייא בר אבא. דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, המזעזע נגב בפקדון משלם תשלומי כפל, ואם טבח ומכר את הפקדון, משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

הגמרא מביאה דעה אחרת הדוחה את הראיה מהמשנה: איבא דאמר – יש אומרים שכך אמרו חכמי התלמוד על דברי המשנה, מאחר והתנא לא שנה חילוק נוסף וטחוב כפל נוהג אף בטוען טענת גנב, ואילו חוב ארבעה וחמשה אינו נוהג אלא בגנב עצמו לזמן מסייע ליה – נאמר שיש מכאן סיוע וראיה לרבי חייא בר אבא הסובר שאין חילוק בענין זה בין כפל לארבעה וחמשה, דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, המזעזע נגב בפקדון משלם תשלומי כפל, טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה. דוחה הגמרא: מי קתני – האם נקט התנא בלשונו אין בין מידת כפל למידת ארבעה וחמשה, שאז היינו אומרים אכן שאין חילוק נוסף מלבד החילוק האמור, הלא לשון 'מרוכב' קתני התנא. כלומר שהאופנים שחייב עליהם כפל רבים על האופנים שהוא חייב בהם ארבעה וחמשה, ותנא וישיר – שנה מקצת מהאופנים ושייר מקצתן, ויתכן שאף חילוק זה לא הוזכרו התנא.

שנינו במשנה, שמדת תשלומי כפל נהגת כו, בין בדבר שיש בו רוח חיים ובין בדבר שאין בו רוח חיים. מבררת הגמרא: מנא הני מילי – מנין שמדת כפל נוהגת בכל דבר. משיבה הגמרא: דתנו רבנן, על כל דבר פשעי (שמות כב ח) האמור לענין חובו תשלומי כפל, ומשמע לחייב בכפל על כל דבר, הרי זה כפל, ובהמשך הפסוק כשנאמר 'על שור על חמור על שם' (ו) על שלמה' שמשמע שאין לחייבו כפל אלא בדברים אלו, הרי זה פשע, וכשנאמר שוב 'על כל אבידה' ומשמע שוב שחייב כפל הוא בכל דבר חוץ הכתוב וכלל. ומידה היא בתורה כפל ופשע וכלל אי אתה דן לרבות אלא בענין הפשע, לפיכך קח ו-כשם שהפשע המפורש בפסוק 'שור' 'חמור' 'שה' 'שלמה' הוא דבר המטלטל וגופו שווה ממון, כך נוהג חובו כפל אף בכל דבר המטלטל וגופו ממון, יצאו קרקעות שאין חייבים עליהם כפל לפי שאין מטלטלין. וכן יצאו עבדים כיון שהוקשו לקרקעות – התורה השוותה את דינם לקרקע, וכשם שאין חובו כפל על קרקע כאמור לעיל כך אין חובו כפל על עבד. וכן יצאו שטרות, שאף על פי שהם מטלטלין, אין גופן שווה ממון אלא הן רק ראייה על קיומו של חוב. וכן יצא הגונב הקדש שאינו חייב כפל, כיון שבחובו כפל רעהו פתחי, שנאמר (שם כו ב) 'כי יתן איש אל רעהו פסח או כלים לשמור' וגו', והקדש אינו בכלל רעהו.

מקשה הגמרא: אם כן נדרשו גם כן, אי מה הפשע המפורש הוא דבר שנבדלו מטמא אדם כמנע ויבמשא, שכן נבלת שור חמור ושה מטמאת את האדם בנגיעה וטלטול, אף כל דבר שנבדלו מטמא כמנע ויבמשא ישנו בתשלומי כפל, אבל עופות שאין נבלתם מטמאת במגע ובמשא לא יהיו חייבים עליהם כפל. אך הגמרא תמחה על קושייתה: ומי מציא אמתת הכי – וכי יכול אתה לומר שאין מפורש בפרט אלא דבר שנבלתו מטמאת במגע ובמשא, והא 'שלמה' פתחי שם, והיא אינה מטמאת במגע ובמשא. הגמרא הקושיא, אכן שהקשינו קושיא זו, כמנע חיים קאמרין, ובהם בלבד הקשינו. וכך היא הקושיא, איבא – אומר שבבבלי חיים רק דבר שנבדלו מטמא כמנע ויבמשא, אין – אכן חייבים עליו כפל, אבל דבר מבעלי החיים שאין נבלתו מטמא כמנע ויבמשא לא חייבים עליו כפל,

משנה

המשנה עוסקת במקרים שונים של נזקי אש: גין – ניצוץ שניצא מתחת הפטיש כשהכה בו הנפח על הסדן, והלך ובער בחפצים שונים והיוק אותם, חייב הנפח לשלם. גמל שהיה מעון על גבו משא של פשתן, ועבר ברשות הרבים ונכנס פשתנו לתוך התנית, ודלקו חבילות הפשתן בגין של חנוני שהיה בחנות, והדליק בכך את הפתיה – בית גדול, בעל גמל חייב לשלם על שפשע ולא שמר שלא ידלק הפשתן ויזיק, ואם הניח חנוני נרו מכוון – מוחזק לחנותו ברשות הרבים, תחננוני חייב, שלא היה לו להניח נרו שם. רבי יהודה אומר, אם דלק הפשתן בגין חנוכה שהניחו אדם מבחוץ, פטור מניח הנר, כיון שמצוה להניחה ברשות הרבים כדי לפרסם את הנס:

גמרא

שנינו במשנתנו, שלפי רבי יהודה, חנוני המדליק נר חנוכה ברשות הרבים פטור מנזקיו. ודנה הגמרא אם יש ללמוד מדברי רבי יהודה דין בהלכות נר חנוכה: אמר רבינא משמיהו – (בשמו) דרבא, שפע מינה – יש ללמוד מדברי יהודה שר חנוכה מצוה להניחה בתוך עשרה טפחים מהקרקע, ולא למעלה מכך, דאי סלקא דעתך – שאם עולה על דעתך לומר שאפשר להניח את הנר גם למעלה מעשרה טפחים מהקרקע, קשה, אמאי – למה אמר רבי יהודה שאם דלק הפשתן בגין חנוכה פטור בעל הנר, והלא על אף שמצוה עליו להניחה ברשות הרבים, עדין לזמן ליה – יאמר לו בעל הבירה דהוה ליה לאנוחה – שהיה לו להניח את הנר גבוה למעלה משיעור גובה של גמל ורובו, כדי שלא ידלק משא הגמל בנר, אלא לאו שפע מינה – האם אין ללמוד מזה שמצוה להניחה את הנר בתוך עשרה טפחים מהקרקע, ולכן פטור בעל הנר לפי שלא יכל להניחו גבוה יותר. דוחה הגמרא: אמרי – אמרו בני הישיבה, לא, אין ראייה ממשנתנו, משום דלעולם איבא – אומר לך שאפשר להניח את הנר אפילו למעלה מעשרה טפחים, מאי אמתת – מה תאמר, שאם כן יש לטעון כנגד בעל הנר, אבעי לך לאנוחה – היה לך להניחו למעלה מגובה גמל ורובו, על כך יש לענות שבין דמנחה קא עסיק – עסוק הוא במצוה, בולי האי לא אפריחה רבן – לא הטרחתו חכמים כל כך, והתירו לו להניח גם פחות מעשרה טפחים.

הגמרא מביאה דין נוסף בגובה הנחת נר חנוכה: אמר רב כהנא, דרש רב נתן בר מניו משמיהו דרבי תנחום, נר חנוכה שהיה נהגה למעלה מעשרים אמה, פסולה, בדין טובה שפטולה אם סככה למעלה מעשרים אמה, ובדין מבי שאין לטלטל בו על סמך קורה הגבוהה מעשרים אמה, וכיוצא בדבר אף בנר חנוכה, כיון שמצותו לפרסם את הנס, עליו להיות תוך עשרים אמה, שאם לא כן לא יראוהו ולא יתפרסם הנס:

הדרן עלך הבונים:

משנה

המשנה מלמדת מתי נוהגים תשלומי כפל בגנב, ומתי נוהגים בו תשלומי ארבעה וחמשה אם טבח או מכר דברים מסוימים לאחר שגנב: מרוכב מדת – מרובים האופנים שיש חובו לשלם תשלומי כפל מדת – מהאופנים שיש חובו לשלם תשלומי ארבעה וחמשה, שכן מדת תשלומי כפל נהגת בין דבר שיש בו רוח חיים ובין דבר שאין בו רוח חיים – בין אם גנב בעלי חיים ובין אם גנב שאר מטלטלין, ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נהגת אלא בשור ושה בלבד, לא במטלטלים ואף לא בשאר בעלי חיים, שנאמר ונעני תשלומי ארבעה וחמשה (שמות כא לו) כי יגנב איש שור או שם ויבכחו או מרד וגו' חמשה בקר ושלם תחת השור וארבע צאן תחת השם, הרי שלא חייבה התורה אלא על אלו בלבד. המשנה מביאה דין נוסף בחובו כפל וארבעה וחמשה: אין חנוכה אחר חנוכה – הגונב מגנב חפץ שגנב הוא מאחרים, אינו משלם תשלומי כפל לא לבעל החפץ ולא לגנב. ולא חנוכה ולא המוכר אחר חנוכה –